

ननुमुमुक्षुणादिहभरणव्यतिरिक्तकर्मनापेक्षितमित्यत आह औदका इति उदकेभवाः मीनादयः सृष्टयः स्थावरास्तेषामपि आत्मैव देह एव भर्तव्यो नान्य इति तेपि मुच्येरन् ॥ २७ ॥ लोकदृष्ट्यापि कर्मैव कर्तव्यमित्याह अवेक्षस्वेति ॥ २८ ॥ इति शांतिप० रा० नै० भारभा० दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥ ॥ ७३ ॥ एवं संन्यासः श्रेयानिति धर्मस्य पक्षो गार्हस्थ्यं श्रेय इति भीमस्य पक्षस्तत्र आष्यस्य श्रेष्ठं मत्वा नधिकारिकृतसंन्यासापेक्षया गार्हस्थ्यमेव श्रेय इत्याख्यायिका मुखेन समर्थयन् अर्जुन उवाच अत्रैवेत्यादिना ॥ १ ॥ प्रवव्रजुः पुनर्गृहं प्रति न गंतव्यमिति प्रकर्षेण गता इत्यर्थः ॥ २ ॥ ३ ॥ विघसाशिभिः महायज्ञावशिष्टभोजिभिः ॥ ४ ॥

औदकाः सृष्टयश्चैव जंतवः सिद्धिमाप्नुयुः ॥ तेषामात्मैव भर्तव्यो नान्यः कश्चन विद्यते ॥ २७ ॥ अवेक्षस्व यथा स्वैः स्वैः कर्मभिरव्यापृतं जगत् ॥ तस्मात्कर्मैव कर्तव्यं नास्ति सिद्धिर कर्मणः ॥ २८ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांतिपर्वणिराजधर्मानुशासनपर्वणि दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥ ॥ ७३ ॥ अर्जुन उवाच अत्रैवोदाहरं तीमिति हासं पुरातनं ॥ तापसैः सह संवादं शक्रस्य भरतर्षभ ॥ १ ॥ केचिद्ब्रूहान्परित्यज्य वनमभ्यागमन् द्विजाः ॥ अजातश्मश्रवो मंदाः कुले जाताः प्रवव्रजुः ॥ २ ॥ धर्मोऽयमिति मन्वानाः समृद्धा ब्रह्मचारिणः ॥ त्यक्त्वा भ्रातृन्पितृन्श्चैव तानि द्रोन्व कृपायत ॥ ३ ॥ तानावभाषे भगवान्पक्षी भूत्वा हिरण्मयः ॥ सुदुष्करं मनुष्यैश्च यत्कृतं विघसाशिभिः ॥ ४ ॥ पुण्यं भवति कर्मदं प्रशस्तं चैव जीवितं ॥ सिद्धार्थास्ते गतिं मुख्यां प्राप्ता धर्मपरायणाः ॥ ५ ॥ ऋषय ऊचुः अहो बत यं शकुनिर्विघसाशान्प्रशंसति ॥ अस्मान्नूनमयं शास्ति वयं च विघसाशिनः ॥ ६ ॥ शकुनिरुवाच नाहं युष्मान्प्रशंसां मिपंकदिग्धान् रजस्वलान् ॥ उच्छिष्टभोजिनो मंदानन्ये वै विघसाशिनः ॥ ७ ॥ ऋषय ऊचुः इदं श्रेयः परमिति वयमेवाभ्युपास्महे ॥ शकुने ब्रूहि यच्छ्रेयो भूतं ते श्रद्धा महे ॥ ८ ॥ शकुनिरुवाच यदि मां नाभि शंकध्वं विभज्यात्मानमात्मना ॥ ततो हं वः प्रवक्ष्यामि याथातथ्यं हितं वचः ॥ ९ ॥ ऋषय ऊचुः शृणु मस्ते वचस्तत्पंथानो विदितास्तव ॥ नि योगे चैव धर्मात्मन्स्थातुमिच्छामशाधिनः ॥ १० ॥ शकुनिरुवाच चतुष्पदांगौः प्रवरालोहानां कांचनं वरं ॥ शब्दानां प्रवरो मंत्रो ब्राह्मणो द्विपदां वरः ॥ ११ ॥ मंत्रोऽयं जातकर्मदिब्राह्मणस्य विधीयते ॥ जीवतोऽपि यथाकालं श्मशाननिधनादिभिः ॥ १२ ॥

॥ ९ ॥ शास्तिज्ञापयति विगतो घसो न्यस्यत दन्तं विघसं शीर्णं तृणपर्णफलादिकं तददनशीलास्तु वयमेवातो विघसाशिनः श्रेयांसः स्म इति मे निरे इत्यर्थः ॥ ६ ॥ पंकदिग्धान् रजस्वलानित्यागंतुकस्वाभाविकदोषयुक्तत्वमुक्तं क्रमेण उच्छिष्टभोजिन इति प्रायेण शीर्णतृणपर्णफलानि मृगकीटपक्ष्युच्छिष्टानि भवंति तद्भोजिनो मंदान् मूढान् ॥ ७ ॥ तेन वच इति शेषः ॥ ८ ॥ श्रद्धा नो न्यो वक्तात्मा शं कितान्यो मंतात्मेतीत्यात्मन्येवायं वि भागो विषमभागद्वयं यदि धूर्तान् भविष्यतेत्यर्थः ॥ ९ ॥ पंथानः श्रेयो मार्गाः ॥ १० ॥ ११ ॥ मंत्रो मंत्रोक्तसंस्कारः श्मशानेति पदं यतिनिधनव्यावृत्त्यर्थं ॥ १२ ॥